

Nr 31

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående åtgärder vid beskattningen i syfte att främja
sparandet.*

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I:204 av herr *Holmberg m. fl.* och II:263 av herr *Bohman m. fl.*, vari hemställts,

1) att riksdagen måtte antaga följande

a) *Förslag*

till

förordning om bostadssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som under ett eller flera av åren 1967—1972 insätter medel i bank eller annan penninginrättning å särskilt konto för bostadsanskaffning (bostadskonto) må åtnjuta uppskov med taxering till kommunal och statlig inkomstskatt för vad sålunda insatts efter vad nedan sägs.

2 §.

Uppskov enligt 1 § må äga rum för ett belopp av tillhoppa högst 6 000 kronor under nämnda period, dock att för äkta makar beloppet må utgöra sammanlagt 12 000 kronor.

3 §.

Å bostadskonto insatta medel skola vara avsedda för förvärv av eget hem, fritidsbostad eller för gäldande av insats i bostadsrättsförening. Den omständigheten att bostaden är förenad med utrymme för ägarens yrkesverksamhet skall ej utgöra hinder för uppskov, som i 1 § sägs, under förutsättning att bostadsändamålet prövas vara det väsentliga, ej heller den omständigheten att bostaden är uppförd å jordbruksfastighet.

4 §.

Belopp, för vilket uppskov med taxeringen erhållits, skall upptagas som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet för det beskattningsår, då uttag från

bostadskonto sker, såvida icke de uttagna medlen under beskattningsåret använts för ändamål som i 3 § sägs, i vilket fall skattebefrielse skall äga rum.

Å bostadskonto insatta medel, som icke uttagits före utgången av år 1977, skola upptagas till beskattning vid 1978 års taxering.

5 §.

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på bostadskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörandes hemortskommun om sammanlagda beloppet av under näst-föregående kalenderår verkställd insättning å bostadskonto eller utbetalning från sådant konto.

6 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1967; dock att bestämmelserna icke skola tillämpas vid 1967 års taxering eller vid eftertaxering för 1967 eller tidigare år.

b) *Förslag*
till
förordning om utbildningssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som för eget barns räkning i bank eller annan penninginrättning insätter medel å särskilt konto (utbildningskonto) utan att förbehålla sig rätt att däröver förfoga må vid taxering till kommunal och statlig inkomstskatt åtnjuta avdrag för vad sålunda insatts enligt vad nedan sägs.

Avdrag medgives endast i den mån det insatta beloppet svarar mot en ökning under beskattningsåret av insättarens sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar inestående medel. Beträffande äkta makar skall dylik ökning föreligga för makarna tillhopa.

2 §.

För varje barn må blott upprättas ett utbildningskonto. Kontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år.

3 §.

Insättning å utbildningskonto må uppgå till högst 1 200 kronor för år. Sammanlagt må insättningarna uppgå till högst 18 000 kronor.

Därest uttag å utbildningskonto skett, må insättning ej vidare förekomma. Ej heller må insättning ske efter det barnet fyllt 20 år.

Gottskrivning av å utbildningskonto upplupen ränta skall icke anses som insättning å kontot enligt denna förordning.

4 §.

Insättning å utbildningskonto skall vara bunden i minst 7 år och minst intill dess barnet fyllt 16 år.

5 §.

Uppkommer fråga om bestämmande av gåvoskatt för barnet, skall å utbildningskonto insatt belopp icke medräknas.

6 §.

Oavsett vad i 4 § sagts, må insatta medel fritt uttagas från utbildningskonto efter det barnet fyllt 21 år. Så vare ock fallet om barnet avlidit.

7 §.

Belopp som uttages från utbildningskonto skall icke anses som skattepliktig intäkt.

8 §.

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på utbildningskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörades hemkommun om sammanlagda beloppet av under nästföregående kalenderår verkställda insättningar.

9 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1967; dock att bestämmelserna icke skola tillämpas vid 1967 års taxering eller vid eftertaxering för 1967 eller tidigare år.

c) *Förslag*

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 39 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) skall erhålla följande ändrade lydelse, att till följande

paragrafer i samma lag skola fogas nya moment av nedan angiven lydelse, nämligen till 22 § ett moment betecknat 4, till 25 § ett moment betecknat 4, till 29 § ett moment betecknat 5 samt till 46 § ett moment betecknat 5, ävensom att till anvisningarna till 22 § samma lag skall fogas en ny punkt betecknad 9, av den lydelse som nedan sägs.

22 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 21 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna och ej heller med högre belopp än som motsvarar 4 procent av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet. Extra avdrag som här sägs må vidare, tillsammans med förekommande extra avdrag enligt 25 § 4 mom. och 29 § 5 mom., endast åtnjutas i den mån avdrag enligt 39 § 3 mom. icke kunnat tillgodogöras av den skattskyldige.

25 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 24 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkningen i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

29 §.

5 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 28 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom.

avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med den andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I den mån intäkten utgör avkastning av aktier eller andelar i ekonomisk förening må det extra avdraget ökas med 200 kronor eller, om den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med den andra maken, med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

Vad i föregående stycke stadgas angående gift skattskyldig skall äga motsvarande tillämpning å skattskyldig, som under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änkling eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

(Se vidare anvisningarna)

46 §.

5 mom. Har skattskyldig, som är ägare av annan fastighet, inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet) eller som innehar lägenhet med bostadsrätt, under beskattningsåret verkställt amortering av skuld å sådan fastighet eller sådan lägenhet till ett belopp överstigande 1,5 procent av fastighetens taxeringsvärde eller, beträffande bostadsrättslägenhet, den del av fastighetens taxeringsvärde som belöper å lägenheten, må han i hemortskommunen åtnjuta avdrag för överstigande amortering, dock högst med ett belopp av 700 kronor — jämte i förekommande fall 200 kronor för ettvar hemmavarande barn under 16 år — och endast i den mån den sammanlagda amorteringen icke motsvaras av en minskning under beskattningsåret av den skattskyldiges eller dennes makes sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar inestående medel.

Anvisningar till 22 §.

9. Beräkningen av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet skall ske på grundval av bestämmelserna i 2—5 §§ förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Om extra avdrag enligt 22 § 4 mom., 25 § 4 mom. eller 29 § 5 mom. samtidigt må åtnjutas i två eller flera förvärvskällor skall avdraget, med den inskränkning varom i 22 § 4 mom. stadgas, fördelas mellan förvärvskällorna i förhållande till nettointäkten av förvärvskällorna sådan denna skulle ha varit om extra avdrag ej förekommit.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1967; dock att äldre bestämmelser allttjämt skola gälla vid 1967 års taxering samt vid eftertaxering för 1967 och tidigare år.

2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa dels om utredning och förslag rörande premiering av allmänt målsparande genom avdragsrätt vid beskattningen för medel som insatts å särskilt sparkonto enligt de i motionerna angivna riktlinjerna,

dels att Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag om försäljning av obligationslån till allmänheten i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionerna;

II) de likalydande motionerna I:515 av herr *Thorsten Larsson m. fl.* och II:626 av herr *Jonasson*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att höja avdragsbeloppet för inkomst av kapital med 200 kr. för ensamstående och med 400 kr. för makar gemensamt samt på grund härav antaga följande

Förslag

till

lag angående ändring av 39 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 39 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) skall erhålla följande ändrade lydelse.

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 600 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 1 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna)

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1967 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1967 eller tidigare år.

III) de likalydande motionerna I:527 av herr *Harald Pettersson m. fl.* samt II:603 av herrar *Antby* och *Antonsson*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till riksdagen med ledning av vad i motionerna anförts rörande premiering av personligt sparande på särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning samt rörande skattelättnader för målinriktat bostadssparande; ävensom

IV) motionen II:605 av herr *Antonsson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag till riksdagen rörande stimulans av det personliga sparandet i enlighet med vad i motionen anförts.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I:204, I:515, II:603 och II:605.

Frågan om premiering av sparandet genom lättnader vid beskattningen har under senare tid årligen varit föremål för riksdagens prövning. År 1957 hemställde riksdagen om tillsättande av en utredning med uppgift att allsidigt och förutsättningslöst söka utröna, huruvida det var lämpligt och möjligt att skattevägen stimulera nysparande och vilka former som därvid borde komma i fråga. Denna undersökning verkställdes av utredningen om sparstimulerande åtgärder, som framlade resultatet av sitt arbete i ett i början av år 1961 avgivet betänkande (SOU 1961:2). Därvid förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja sparandet på annat sätt än genom lättnader i beskattningen. Bl. a. föreslogs införande av en ny sparform efter i huvudsak samma riktlinjer som ungdomens lönsparande, benämnt allmänna lönsparandet. Vidare förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja bostadssparandet. Däremot ansåg majoriteten i utredningen det inte vara möjligt att förorda att det totala enskilda sparandet stimulerades genom en definitiv skatteminskning satt i relation till det belopp som insattes på ett särskilt konto. Sammanfattningsvis konstaterade utredningen beträffande möjligheterna att genom ett system med definitiv skatteminskning stimulera sparandet, att det inte går att endast premiera sådant sparande, som är framkallat av själva premieringsförfarandet. Premieringen måste omfatta även medel, som härrör från sparande, som ändå skulle ha skett, samt sådana medel, vilka härrör från tidigare befintliga tillgångar. Premieringskostnaderna skulle med all sannolikhet bli lika stora som eller större än den framkallade sparandeökningen. Vidare skulle kostnaderna komma att bli av den storleksordningen att de kunde få betydande verkningar på statens och kommunernas finanser.

Utredningen behandlade även frågan om ett system för sparpremiering byggt på uppskjuten beskattning och fann därvid att ett förfarande med

uppskov med beskattningen för ett sparat belopp sannolikt skulle leda till en viss sparandeökning av långsiktig karaktär. Införandet av bestämmelser härom var emellertid till väsentlig del inte enbart en fråga om att åstadkomma en stimulans av sparandet utan även en fråga om inkomstutjämnning mellan olika år. Ett förslag i detta hänseende kom därför att i olika avseenden beröra nu pågående skatteutredningar och ha samband med av dessa behandlade frågor och borde därför tas upp till övervägande i samband med övriga skattefrågor.

Mot utredningens ståndpunktstagande i fråga om skattepremiering av sparande anfördes två reservationer. Ledamöterna i utredningen, Antonsson, Brundin och Danmans, förordade sålunda införande av former för sparpremiering genom såväl definitiv skatteminskning i form av rätt till avdrag för avsättning till särskilda sparkonton som genom uppskjuten beskattning genom utjämningskonton. Ledamoten Antonsson uttalade sig därjämte för en premiering av även annat sparande än de nämnda formerna för banksparande.

I propositionen nr 160 till 1961 års vårriksdag framlades förslag till höjning med en tredjedel av de skattefria bottenbeloppen för inkomst av kapital fr. o. m. 1962 års taxering. Härigenom skulle maximibeloppet för det s. k. sparavdraget, vilket dittills utgjort 300 kr., eller för makar gemensamt 600 kr., komma att höjas till 400 resp. 800 kr. Riksdagen biföll vad sålunda föreslagits. Genom 1963 års lagstiftning (med tillämpning fr. o. m. 1964 års taxering) omkonstruerades det sociala försäkringsavdraget så, att avdrag medges dels för obligatorisk sjukförsäkringsavgift med debiterat belopp, dock lägst 150 kr. för ensamstående och 300 kr. för äkta makar, och dels för under beskattningsåret erlagda andra avgifter och premier för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar, dock med viss maximering. För att dessa senare frivilliga avgifter och premier skulle inrymmas i avdraget i samma utsträckning som tidigare bestämdes maximum till 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för äkta makar. Genom beslut av 1965 års riksdag utgår fr. o. m. 1966 års taxering förmögenhetsskatt för bl. a. fysisk person endast för beskattningsbara förmögenheter överstigande 100 000 kr. i stället för tidigare 80 000 kr.

I syfte att uppmuntra sparandet antog vidare 1961 års höstriksdag det i propositionen nr 200 framlagda förslaget om igångsättande av kampanjer för allmänt lönsparande. Dessa ledes av en kommitté, vari ingår representanter för arbetsmarknadens större organisationer, sparinstitutioner och statsmakterna.

Till betänkandet fogad *bilaga 1* utvisar allmänna pensionsfondens tillväxt. Inlåningsutvecklingen i sparinstitutionen under åren 1953—1965 i 1953 års penningvärde framgår av *bilaga 2*. I *bilagorna 3—5* lämnas vissa uppgifter rörande ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet.

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I *motionerna I:204* och *II:263* framhåller motionärerna bl.a. att det är oundgängligen nödvändigt att i det ekonomiska läge vi nu befinner oss hålla tillbaka såväl allmän som enskild konsumtion. Den enskilda konsumtionen hålls bäst tillbaka om allmänheten stimuleras till ett ökat privat sparande. Vid sidan av de av motionärerna föreslagna sparstimulerande åtgärderna bör staten gå ut med ett omfattande obligationslån avsett att placeras i mindre valörer direkt hos allmänheten och med betydande favörer. Influtna medel bör därvid steriliseras.

Människor som tidigare inte varit vana att spara torde lättast kunna intresseras för olika former av s. k. målsparande. Bestämmelserna om skattefrihet för sparande bör principellt utformas så, att allt sparande behandlas lika. De sparstimulerande åtgärderna bör därför anknytas till inkomsttagarnas nysparande. Härigenom skulle inte bara en ökning av tillgodohavandet på bank och i form av värdepapper såsom obligationer, aktier och andelar i ekonomiska föreningar utan även premier till liv-, kapital- och pensionsförsäkringar, amorteringar på lån samt investeringar i rörelse, jordbruk och annan fastighet räknas in i nysparandet. Med utgångspunkt från den sammanställning av förmögenheten som finns i självdeklarationen kunde fastställas hur mycket av den årliga förmögenhetsökningen som grundar sig på ett faktiskt sparande. Eventuella svårigheter att nå en helt invändningsfri metod vid uppskattningen av den årliga förändringen i inkomsttagarnas nettoförmögenhet får inte hindra att man söker komma fram så långt som möjligt på vägen mot ett fullt godtagbart system för allmän stimulans av det årliga nysparandet. Under alla omständigheter bör frågan underkastas en ingående utredning så att ett allmänt sparavdrag för det årliga nysparandet kan införas. Angeläget är emellertid att redan nu genom speciella åtgärder uppmuntra den enskilde till ökat sparande. Dessa speciella stimulansåtgärder bör i första hand ta sikte på ett sparande till s. k. trygghetsägande. Därmed avses framför allt bostadssparande, bosättnings-sparande, utbildningssparande och aktiesparande.

En egen bostad är av naturliga skäl ett sparmål av mycket hög angelägenhetsgrad. Motionärerna föreslår att den som under något av åren 1967—1972 — alltså under en sexårsperiod — sätter in pengar på ett särskilt *b o s t a d s k o n t o* skall få dra av det sparade beloppet i sin deklaration. Avdraget föreslås för hela perioden maximerat till 6 000 kr. för ensamstående och sammanlagt 12 000 kr. för äkta makar. De insatta medlen skall vara avsedda för förvärv av eget hem, fritidsbostad eller för att betala insats i bostadsrättsförening. Den som har eget hem och på sina lån gör större amorteringar än »normala» skall få dra av överskjutande belopp, dock maximalt 700 kr. För skattskyldig som har hemmavarande barn under 16 år föreslås att maximum skall höjas med 200 kr. per barn. Såsom

»normal» amortering bör kunna betraktas ett belopp motsvarande 1,5 % av taxeringsvärdet.

Ett annat sparmål där en stimulans genom avdragsrätt kan antagas ge en högst betydande effekt hos barnfamiljer är barnens framtida utbildning. Den som för eget barns räkning sätter in nysparade medel på ett utbildningskonto bör få dra av beloppet i sin deklaration. Maximum skall vara 1 200 kr. om året och sammanlagt på utbildningskontot 18 000 kr., exklusive upplupna räntor. Utbildningskontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år. Insättningen skall vara spärrad i minst 7 år och åtminstone till dess barnet fyllt 16 år. Har någon tagit ut medel från utbildningskontot, bör fortsatt skattefri avsättning inte få ske liksom inte heller efter det att barnet fyllt 20 år. De insatta medlen bör vara fria från gåvoskatt.

För att grundlägga ett regelbundet sparande hos inkomsttagarna över lag bör även införas avdragsrätt vid beskattningen för sparmedel som insättes på särskilt sparkonto för att där innestå i minst fem år. Även här bör sålunda sparandestimulansen ges genom avdrag i deklarationen. Det belopp för vilket avdrag skall få göras bör maximeras till 1 000 kr. per år och kontoinnehavare (2 000 kr. för äkta makar). Det sammanlagda maximumbeloppet på ett konto föreslås till 15 000 kr. (makar 30 000 kr.) exklusive upplupen ränta. För belopp som innestått på sparkontot i fem år bör skattebefrielsen vara definitiv. Om belopp uttas före femårsperiodens utgång, bör de på nytt tas upp till beskattning. För avdragsrätt bör vidare krävas att spararens samtliga banktillgodohavanden ökats med minst det belopp för vilket avdrag yrkas. Ingen skall således kunna erhålla skattebefrielse genom att flytta belopp mellan olika konton. För rätt till avdrag vid beskattningen bör vidare krävas att sparkontots tidigare maximum överskrides. Lämpligt kan också vara att avkräva den skattskyldige besked om att det ej förekommit avyttring av reallgång.

I syfte att åstadkomma en ökad spridning av ägandet inom näringslivet förordar motionärerna vidare, att det s. k. sparavdraget höjes med 200 resp. 400 kr., i den mån kapitalavkastningen till motsvarande belopp utgör utdelning av aktier eller av andelar i ekonomisk förening.

Vidare föreslås att en person som insatt sitt sparkapital i jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse skall erhålla samma skatteförmån som om han haft inkomst av kapital. Enligt motionärernas mening föreligger inte någon principiell skillnad mellan den avkastning som erhålles av bankmedel eller aktier och avkastningen från någon av de nämnda förvärvskällorna. En del av förvärvskällans avkastning kan hänföras till den personliga arbetsinsatsen, medan en annan del härrör från det insatta kapitalet.

Ytterligare vägar måste dock beträdas. Genom sin skattepolitik måste statsmakterna göra det möjligt för företagen att i ökande omfattning

grunda sin ekonomiska expansion på emission av aktier. En del av den tidigare självfinansieringen skulle härigenom komma att ersättas med finansiering över aktiemarknaden. Om denna breddas kan allt fler människor genom förvärv av aktier och delägarbevis bli aktiva delägare i enskilda företag. Hittills har aktierna svarat för en mycket liten del av efterfrågan på kapitalmarknaden. Anledningen till att aktiemarknaden under efterkrigstiden inte utnyttjats i någon större omfattning sammanhänger till väsentlig del med att kapitalanskaffningen genom aktier varit synnerligen ofördelaktig ur skattesynpunkt. En viss modifiering av dubbelbeskattningen kom visserligen till stånd genom det s. k. Anneliska förslaget, men denna lättnad är otillräcklig. Resultatet av den dubbelbeskattning som tillämpas i vårt land har blivit att småspararna — i direkt form som obligationsköpare eller indirekt via banker och försäkringsbolag — fått träda till som långivare utan tillfälle att som aktieägare i företagen bli delaktiga i dessas värdetillväxt. En successiv avveckling av skatten på den utdelade vinsten från aktiebolagen skulle med all sannolikhet medföra att bolagen i växande utsträckning ombesörjde sin kapitalanskaffning aktievägen.

En ökad spridning av aktieägandet förutsätter att aktiematerialet göres mer lättillgängligt än tidigare. Lägre nominella värden på nyemitterade aktier skulle till exempel underlätta ett regelbundet aktiesparande och även möjliggöra större spridning av risken för varje enskild köpare. Det är vidare angeläget att man i banklagstiftningen vidtar sådana ändringar som gör det möjligt för bankerna att förenkla försäljningen av aktier. Bankerna borde t. ex. medges rätt att som en serviceåtgärd ha ett mindre antal aktier liggande för »strököpare». Möjligheter borde även finnas för en stående köporder av exempelvis en aktie i månaden till en viss högsta köpkurs. En översyn av aktiebolags- och banklagstiftningen i syfte att möjliggöra en popularisering och ökad spridning av aktieägandet bör därför snarast ske.

I *motionerna I:515* och *II:626* framhåller motionärerna att i årets finansplan konstaterats att den privata konsumtionen ökat under 1965 med inemot fyra procent trots att de reallt disponibla inkomsterna mellan 1964 och 1965 ökat med endast ca två procent. Denna utveckling måste ses med oro. Konsumtionen måste begränsas för att den samhällsekonomiska balansen inte ytterligare skall försämrans. Ett ökat sparande blir nödvändigt, om man skall kunna räkna med ett fortsatt ekonomiskt framåtskridande. Den allt hårdare internationella konkurrensen fordrar även en ökande investeringsverksamhet för att våra näringar skall kunna hävda sig. Kraven på ökat bostadshyggande och större resurser för sjukvård och utbildning m. m. måste också tillgodoses.

Penningvärdeförsämringen har en avskräckande effekt på det traditionella banksparandet, varför det är särskilt nödvändigt att sparstimulerande åtgärder vidtas speciellt för småspararna. En höjning av det skattefria be-

loppet vid inkomst av kapital till 600 kr. för ensamstående och 1 200 kr. för makar gemensamt skulle innebära en sådan stimulans. Mot bakgrunden av såväl inkomst- som prisutveckling under den tid de nuvarande schablonavdragen gällt och angelägenheten av en stimulans av sparandet inom beskattningens ram torde en ändring nu vara befogad.

Som motivering för utredningsyrkandet i *motionerna I:527* och *II:603* anföres i huvudsak följande. Skälen för ett ökat sparande har ytterligare stärkts under de senaste åren. Då beskattningen påverkar både viljan och förmågan att spara, bör det personliga sparandet främst stimuleras genom åtgärder på skatteområdet. Banksparandet är en sparform som är särskilt betydelsefull för småspararna. Det är angeläget att kompensera denna sparform även av den orsaken att den hör till dem som särskilt hårt drabbas av inflationen. Även administrativa skäl talar för att premiera banksparandet. En metod som bör närmare prövas är följande.

Särskilt sparkonto skulle få uppläggas av varje till statlig inkomstskatt skattskyldig fysisk person som fyllt 16 år. Föräldrar skulle få öppna sparkonto för minderårigt barn. I syfte att dels särskilt främja småsparandet, dels förhindra missbruk skulle det premieberättigade beloppet maximeras till t. ex. 2 000 kr. per person och år för ensamstående och 4 000 kr. för äkta makar. För barnkonto maximeras det årliga beloppet till t. ex. 1 500 kr. Högsta sammanlagda belopp på ett konto kunde t. ex. begränsas till resp. 20 000, 40 000 och 15 000 kr. (inkl. upplupen ränta). Insättningar på barnkonto borde ske i sådan form att de insatta medlen helt tillhörde barnet.

Premien borde utgå i form av avdrag på den statliga inkomstskatten med viss del av under året insatt belopp (upp till ovan angivna belopp). Premien kunde försöksvis tills vidare sättas vid 10 % av årets nysparande. I syfte att stimulera ett långfristigt sparande skulle den utfalla endast om beloppet stått inne en viss period, exempelvis minst 5 år. Detta motsvarade en årlig tilläggsränta av ca 2 %.

Denna metod skulle ge en sparstimulans, vars belopp blev oberoende av vederbörandes inkomstnivå samtidigt som den kunde stimulera det verkliga småsparandet. För att förhindra s. k. vartannatårssparande borde premiering endast ske för belopp som ökat kontots tidigare maximum.

Kontot borde inte vara spärrat, men om uttag skedde före utgången av den stipulerade 5-årsperioden skulle den på uttaget belopp belöpande premien återgå till statsverket. Detta kunde enkelt ske genom att banken till statsverket som skattebelopp inbetalade 10 % av i förtid uttaget belopp.

Hinder borde dock inte möta att — efter överenskommelse mellan arbetsgivaren och den anställde — låta sparavdraget slå igenom redan vid källskatten. Överenskommelse borde sålunda kunna få träffas om att arbetsgivaren ombesörjde sparkontoinsättning för den anställdes räkning. Källskatten borde då kunna minskas med 10 procent av på sparkontot insatt

belopp. För B-skattebetalare, företagare och fria yrkesutövare borde motsvarande möjligheter öppnas för jämkning av för honom fastställd preliminär skatt.

Det finns grundad anledning att i praktiken pröva en form för skattelättnader som premierar bostadssparandet. De ökade kapitalresurser, som på detta sätt kan tillföras bostadsbyggandet, blir till nytta inte endast för spararna själva utan även för bostadssektorn. Motionärerna föreslår att premiering bör utgå till den som under fem år sätter in pengar på särskilt bostadssparkonto. Medlen skall användas för eget hem eller insats i bostadsrättsförening. Att ägaren använder del av fastigheten för yrkesverksamhet eller att kostnaden uppförs på jordbruksfastighet bör inte utgöra hinder för premiering. Om det insatta beloppet används för okvalificerat ändamål, bör det däremot återföras till beskattning. För att undgå beskattning bör medlen vidare ha investerats för ändamålet senast före utgången av tio år efter sparandeperiodens början.

Till stöd för utredningsyrkandet i *motionen II:605* framhåller motionärerna bl. a. att under senare år betydande vikt lagts vid det kollektiva och institutionella sparandet, varvid det personliga sparandet eftersatts. Detta måste anses beklagligt med hänsyn till det personliga sparandets betydande uppgift i dagens samhälle. Såväl den norska som den finska skattelagstiftningen innehåller sparstimulerande regler som har avseende på banksparende. Utredningen om sparstimulerande åtgärder (SOU 1961:2) var särskilt intresserad av åtgärder, som byggde på uppskov i beskattningen. Dessa bedömdes som positiva för sparandet på längre sikt. Emellertid ansågs att frågorna borde tas upp till samlad bedömning, när olika skatteutredningar var färdiga med sitt arbete. Då allmänna skatteberedningens förslag inte inom överskådlig tid kommer att förverkligas, bör ett program för sparstimulerande åtgärder åter tas upp till behandling. En grundläggande princip bör därvid vara att den enskilde skall ha full frihet att välja sparmål och bestämda former för sparandet samt därvid, oavsett mål och form, åtnjuta en favör. Endast det reella nysparandet skulle premieras. Det av sparutredningen rekommenderade förfarandet med sparpremiering genom uppskjuten beskattning bör nu övervägas. En sammanställning av föreliggande utredningsmaterial och av erfarenheterna av de hittills bedrivna sparstimulerande åtgärderna bör snabbt komma till stånd, därvid även samordning bör ske med redan existerande premieringsformer.

Utskottet

Stegringen av de personliga inkomsterna och den därmed följande ökningen av konsumtionsefterfrågan har mer än tidigare riktat uppmärksamheten på betydelsen av ett ökat personligt sparande. Den inom finans-

departementet utförda långtidsutredningen, vars resultat nyligen redovisats i huvudrapporten »Svensk ekonomi 1966—1970 med utblick mot 1980», utvisar ett behov av ökade kapitalinsatser. Avsevärda investeringar inom såväl den enskilda som den offentliga sektorn erfordras, om näringslivet skall kunna hävda sig i den växande internationella konkurrensen och om de alltmer ökade kraven på samhället skall kunna tillgodoses. En betydande del av dessa investeringar måste finansieras genom de enskilda hushållens sparande. Med hänsyn till det personliga sparandets betydande andel av samhällets nettosparande samt dess värde för det ekonomiska framåtskridandet och den samhällsekonomiska balansen är det nödvändigt att det personliga sparandet på allt sätt uppmuntras. Härom råder också enighet i den politiska debatten. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att det enskilda sparandet bör stimuleras. I sammanhanget får emellertid inte förbises att en avsevärd del av det totala sparandet försiggår inom företagen i och med att vinstmedel användes för nyinvesteringar. Den gällande skattelagstiftningen erbjuder därvid företagen stora möjligheter till konsolidering och självfinansiering inte minst genom möjligheter till omfattande avsättningar till investeringsfonder samt förmånliga regler i fråga om varulagervärdering och om avskrivning på maskiner och inventarier. Fonduppbyggnaden inom ATP innebär vidare ett stort och växande tillskott till sparandet (jfr bilaga 1). Av det totala sparandet visar emellertid företagssparandet under 1960-talet en minskning, medan det enskilda och offentliga sparandet visar en ökning. För kreditinstitutens del har detta medfört att det enskilda sparandet övertagit företagets roll som dominerande sparkälla och inlåningskund. En ytterligare relativ nedgång i företagets sparande är att vänta under perioden 1966—1970, varför kreditinstituten måste väsentligt kunna öka utlåningen till industri, handel och samfärdsel för att möjliggöra den av alla eftersträlvade ökningen av näringslivets investeringar.

Av bilaga 2 till betänkandet framgår inlåningsutvecklingen i sparinstitutet omräknat i 1953 års penningvärde. Den i uppställningen angivna siffran för affärsbankerna för år 1965 är preliminär och kommer förmodligen att höjas, när en fullständig statistik föreligger. Övriga sparinstituts siffror visar en fortgående ökning. Till denna utveckling torde i inte oväsentlig mån ha bidragit de initiativ till sparstimulerande åtgärder som hittills tagits av såväl statsmakterna som sparinstitutet. Också den snabba inkomststegringen torde ha stimulerat till ett ökat sparande. Av de sparstimulerande åtgärderna står ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet i förgrunden. De till betänkandet fogade bilagorna 3—5 utvisar omfattningen av dessa sparformer. Under år 1965 har utförts en undersökning för att bedöma behovet av en fortsatt statlig finansiering av propagandaåtgärder, ägnade att stimulera lönsparandet. Av undersökningen framgår att lönsparandet har ett väsentligt värde som ett medel att akti-

vera det personliga sparandet. Systemet med lönsparande är väl känt bland löntagarna och särskilt uppskattat genom att det möjliggör ett regelbundet sparande. Lönspararna är allmänt av den uppfattningen att deras sparande skulle ha varit lägre om de inte varit med i lönsparandet. Sparinstitutens aktiva insatser och kampanjernas allmänna propagandamedel synes ha haft god effekt. Undersökningen visar att kampanjerna i allt väsentligt varit riktigt avpassade för att nå sitt syfte. Riksdagen har i december förra året till kampanj för lönsparandet under år 1966 anvisat ett reservationsanslag av 650 000 kr. (prop. 155/1965, SU 186/1965). Därmed har under de senaste fem åren sammanlagt 2,85 milj. kr. ställts till förfogande av statsmedel för propagandakampanjer för lönsparandet.

I sammanhanget bör även erinras om de olika former av målsparande som lanserats av vissa sparinstitut och om att aktiebolagens kapitaltillförsel i samband med nyemissioner i börsnoterade företag inklusive fondhandlarlistans företag samt utbud i samband med börsintroduktion under år 1965 uppgick till 803 milj. kr. Det belopp, som skall inbetalas i anledning av de hittills under år 1966 aviserade nyemissionerna av aktier, uppgår f. n. till ca 163 milj. kr. I sitt betänkande om indexlån (SOU 1964:1 och 2) har värdesäkringskommittén rekommenderat nya låneformer, varigenom spararna skulle beredas möjligheter att värdesäkra ett långsiktigt sparande. Betänkandet har vid remissbehandlingen blivit föremål för delade meningar, varför kommitténs förslag kräver ytterligare överväganden, innan slutlig ställning kan tas till detsamma.

Det personliga sparandet har också på olika sätt uppmuntrats genom åtgärder vid beskattningen. För att åstadkomma en lindring av beskattningen av sparkapitalets avkastning höjdes genom beslut av 1961 års riksdag och med verkan fr. o. m. 1962 års taxering maximibeloppet för det s. k. sparavdraget från 300 kr. till 400 kr. för ogifta och från 600 kr. till 800 kr. för makar gemensamt. Samtidigt beslöts höjning av det s. k. försäkringsavdraget till motsvarande belopp. Genom lagstiftning år 1963 omkonstruerades sistnämnda avdrag så att avdrag numera medges dels för obligatorisk sjukförsäkringsavgift med debiterat belopp, dock lägst 150 kr. för ensamstående och 300 kr. för äkta makar, och dels för under beskattningsåret erlagda avgifter för premier för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar med maximalt 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för äkta makar. Därvid har hänsyn tagits till att dessa frivilliga avgifter och premier skall inrymmas i avdraget i samma utsträckning som tidigare.

Som framgår av det ovan anförda ställer utskottet sig inte avvisande till tanken att man genom olika åtgärder skall söka stimulera till ett ökat enskilt sparande. Samhällsekonomiskt är det nödvändigt att minska den privata konsumtionen till förmån för investeringsverksamhet. Med hänsyn till att skälen för samt viljan och förmågan till ett sparande är synnerligen individuellt betingade skall emellertid inte alltför stor vikt läggas vid vär-

det av förmånliga beskattningsregler för att stimulera sparandet. Även om beskattningen påverkar både viljan och förmågan att spara, torde denna effekt uppvägas av motivet för sparandet. Är motivet att skapa en framtida trygghet i någon form, torde beskattningens utformning vara av underordnad betydelse. Möjligheterna till lämpliga åtgärder för premiering av det personliga sparandet är därför begränsade.

I de förevarande motionerna framhålles att penningvärdeförändringen, behovet av att dämpa den ökande privata konsumtionen samt att förstärka det ekonomiska framåtskridandet och den samhällsekonomiska balansen medför att man nu bör vidtaga åtgärder i syfte att stimulera olika former av sparande.

I motionerna I:204 och II:263 samt I:527 och II:603 hemställes om riksdagsskrivelse med begäran om utredning och förslag till premiering av sparandet genom skattelättnader för medel som insatts på särskilt spar-konto i bank eller annan penninginrättning. Förslaget i de båda förstnämnda motionerna innebär i huvudsak införande av rätt att under en femårs-period göra en högsta årlig insättning på sådant konto med 1 000 kr. för ensamstående och med 2 000 kr. för äkta makar, därvid sparpremien skall ges i form av avdrag vid taxeringen. I de sistnämnda motionerna föreslås de årliga insättningarna utgöra 2 000 resp. 4 000 kr. Därjämte föreslås, att föräldrar skall få rätt att öppna sparkonton för minderåriga barn med en årlig insättning av förslagsvis 1 500 kr. Premiering skall ske genom avdrag på den statliga inkomstskatten.

I motionen II:605 framställs skrivelseyrkande med begäran om skyndsamt utredning och förslag till riksdagen rörande stimulans av det personliga sparandet. Motionärerna anser att det av utredningen om sparstimulerande åtgärder i dess betänkande (SOU 1961:2) rekommenderade förfarandet med sparpremiering genom uppskjuten beskattning nu bör kunna övervägas, i synnerhet som allmänna skatteberedningens förslag till nytt skattesystem inte inom överskådlig tid kommer att realiseras.

Frågan om premiering av nysparandet var såsom framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen föremål för överväganden av utredningen om sparstimulerande åtgärder. I sitt ovannämnda betänkande ansåg sig majoriteten av utredningen inte kunna tillstyrka en stimulering av det enskilda sparandet genom en definitiv skatteminskning i relation till det belopp som insatts på särskilt konto. Ej heller ansågs det möjligt att endast premiera sådant sparande som framkallades av själva premieringsförfarandet. I praktiken skulle det inte vara möjligt att särskilja ett tillskott från det nysparande som skulle ha skett oberoende av införd premiering eller att fastställa storleken av det totala nysparandet. Ett premieringsförfarande måste därför komma att gälla även befintliga tillgångar. Utredningen fann vidare att premieringskostnaderna under sådana förhållanden

kunde väntas bli minst lika stora som den framkallade sparandeökningen och sannolikt komma att överstiga denna. Kostnaderna torde även komma att bli av den storleksordningen att de skulle få betydande konsekvenser för statens och kommunernas finanser. Flertalet remissinstanser delade utredningsmajoritetens åsikt.

Enligt utskottets mening har utredningen på ett övertygande sätt visat, att det inte finns någon praktisk möjlighet att genom definitiva skattelättnader åstadkomma ett effektivt nysparande. Det i motionerna I:204 och II:263 samt I:527 och II:603 framförda förslaget om skattepremiering av medel som insatts på sparkonto liksom förslaget i motionen II:605 om sparpremiering genom skatteuppskov skulle innebära ett införande av nya möjligheter till inkomst- och progressionsutjämning vid beskattningen och kunna medföra från skatteförmåge- och rättvisesynpunkt mindre önskvärda resultat. Utskottet har senast i sitt av innevarande riksdag godkända betänkande nr 18 framhållit att spørsmålet om progressionsutjämning vid beskattningen bör betraktas som en fråga på längre sikt, särskilt som de mest iögonenfallande verkningarna av progressionen redan får anses undanröjda genom lagstiftningen om beskattning av ackumulerad inkomst, om taxering för inkomst av medel som insatts på skogskonto och om förlustutjämning samt genom 1965 års lagstiftning angående schabloniseringen av kommunalskatteavdraget. Utskottet avstyrker därför skrivelseyrkandena i motionerna I:204 och II:263, I:527 och II:603 samt II:605.

I motionerna I:204 och II:263 samt I:527 och II:603 har också yrkats rätt till avdrag vid taxeringen för medel, som insatts på särskilt bostadskonto för förvärv av eget hem, fritidsbostad eller för gäldande av insats i bostadsrättsförening. I de båda förstnämnda motionerna framställs därvid ett lagstiftningsyrkande, innebärande uppskov med beskattningen av de insatta medlen. I dessa motioner förordas vidare viss skattefrihet för sådant sparande som sker i form av särskilt stora amorteringar av skuld på en- eller tvåfamiljsfastighet eller bostadsrättslägenhet.

Införandet av bestämmelser om premiering av sparande på särskilt bostadskonto är inte enbart en fråga om stimulans av bostadssparandet utan även en fråga om inkomst- och progressionsutjämning. Samma invändningar som utskottet anfört mot införandet av en avdragsrätt för medel som insatts på allmänt sparkonto kan därför också riktas mot förslaget om avdrag för medel som insatts på bostadskonto. Beträffande skatteförmåner för överamorteringar av skuld på en- eller tvåfamiljsfastighet eller bostadsrättslägenhet vill utskottet framhålla att gällande beskattningsregler erbjuder betydande förmåner för de skattskyldiga. Enligt utskottets mening bör därför eventuella ytterligare åtgärder beträffande bostadssparandet prövas inom ramen för den allmänna bostadspolitik. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att ett flertal sparinstitut sedan länge till-

baka tillämpar ett system med s. k. sparlån, innebärande att den som regelbundet sparar under en viss minimitid kan få ett borgensfritt lån på varierande belopp. Systemet har enligt vad utskottet erfarit fått en stor utbredning i vad avser egnahems- och lägenhetssparande. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I:204 och II:263 samt I:527 och II:603 i här berörda delar.

I motionerna I:204 och II:263 framställs även ett lagstiftningsyrkande om avdragsrätt vid taxeringen för sparmedel, som insatts på särskilt utbildningskonto. I förslaget förordas jämväl att de på sådant konto insatta medlen skall undantas från gåvoskatt.

Mot förslaget om rätt till skattefri avsättning av medel på utbildningskonto i kombination med frihet från gåvoskatt talar — såsom bevillningsutskottet framhöll förra året vid behandlingen av enahanda motionsyrkande — att man härigenom indirekt skulle införa rätt till avdrag vid beskattningen för kostnader, som enligt grundläggande svenska beskattningsprinciper inte är avdragsgilla. Den av motionärerna förordade anordningen sammanhänger nära med frågan om avdragsrätt för studieunderstöd. Riksdagen har senast i år på förslag av bevillningsutskottet (bet. nr 14) avvisat motionsyrkanden om avdragsrätt vid beskattningen för periodiskt understöd till studerande. Med hänsyn till det anförda anser utskottet sig inte kunna tillstyrka lagstiftningsyrkandet i motionerna I:204 och II:263 om rätt till avdrag för medel, som insätts på särskilt utbildningskonto.

Utskottet behandlar här efter förslaget i motionerna I:204 och II:263 samt I:515 och II:626 att sparavdraget i inkomstkällan kapital skall höjas med 200 kr. för ensamstående och 400 kr. för makar. Enligt motionerna I:204 och II:263 bör det förhöjda avdraget utgå endast i den mån kapitalavkastning till motsvarande belopp utgör utdelning på aktier eller på andelar i ekonomisk förening. I anslutning härtill förordar motionärerna en översyn av aktiebolags- och banklagstiftningen i syfte att möjliggöra en popularisering av aktieägandet. I sistnämnda motioner föreslås vidare att sparavdrag med 400 kr. för ensamstående och 800 kr. för makar skall få åtnjutas även i inkomstkällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse.

Det under senare tid ökade intresset för förmögenhetsplaceringar i aktier har bl. a. tagit sig uttryck i bildandet av särskilda aktiesparklubbar. För att ge aktiesparklubbar och enskilda aktiesparare tillfälle till utbyte av tankar och erfarenheter om klubbverksamhet och placeringar har nyligen bildats Sveriges aktiesparares riksförbund, som redan har ca 1 000 medlemmar, varav ett stort antal utgör aktiesparklubbar med ett medlemsantal från tio till tvåhundra. Förbundet avser även att verka såväl för bättre och mera regelbunden information från företagens sida till de mindre aktieägarnas fromma, som för en eventuell modernisering av börslagstiftningen och för

en snabbare nyhetservice mellan börsen och landsorten. I motionerna I:204 och II:263 framhålls att lägre nominella värden på nyemitterade aktier skulle underlätta ett regelbundet aktiesparande. Utskottet är medvetet om att de nuvarande aktiekurserna i många fall motverkar en spridning av aktieägandet. Företagen synes emellertid medvetna härom och flera aktiebolag har därför genom uppdelning av aktiernas nominella värde i viss mån underlättat möjligheterna till aktieköp. I den nuvarande situationen på aktiemarknaden med brist på material finner utskottet förutsättningarna för en allmän breddning av aktiesparandet vara mycket begränsade. En ökad efterfrågan på aktier leder till uppskrivning av aktiekurserna. Detta i sin tur kan komma aktieplaceringen att i räntabilitetshänseende framstå som mindre lockande. Enligt utskottets mening är det inte lämpligt att införa särbestämmelser vid beskattningen för vissa slag av kapitalinkomster. Härtill kommer att en höjning av sparavdraget skulle få mindre önskvärda stats- och kommunfinansiella verkningar i form av väsentliga inkomstbortfall. Vad särskilt angår frågan om införande av särskilda sparavdrag i inkomstkällorna jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse bör ihågkommas att sparavdraget i inkomstkällan kapital får utnyttjas även av inkomsttagare, vars huvudsakliga inkomst härflyter från annan förvärvskälla. Fastighetsägare och rörelseidkare torde i minst samma omfattning som löntagare ha möjlighet att utnyttja sparavdraget vid taxeringen. Vidare bör erinras om att de vid inkomstbeskattningen gällande reglerna i fråga om jordbruk och rörelse möjliggör en skattefri kapitalansamling inom företaget av betydande storlek jämfört med de fördelar ett sparavdrag av nuvarande omfattning erbjuder. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I:204 och II:263 samt I:515 och II:626 i nu berörda hänseenden.

I motionerna I:204 och II:263 framföres slutligen ett skrivelseyrkande med förslag om att staten vid sidan av de i motionerna framförda sparstimulerande åtgärderna skall utgiva ett omfattande och med betydande favörer förenat obligationslån att placeras i mindre valörer direkt hos allmänheten.

Utskottet vill med anledning härav som sin mening uttala att utgivandet av ett obligationslån knappast är ägnat att åstadkomma ett reellt nysparande. I stället kommer en sådan åtgärd sannolikt i betydande utsträckning att föranleda en omplacering av redan befintliga tillgångar. I sammanhanget bör jämväl nämnas att den av 1958 års riksdag genomförda höjningen av lotterivinstbeskattningen inte omfattar vinster på premieobligationer. Genom en lägre skattesats för sådana vinster erhålles vid lotterivinstbeskattningen en viss motsvarighet till sparavdraget vid inkomstbeskattningen. I proposition nr 69 till årets riksdag har dessutom föreslagits att det skattefria vinstvärdet skall höjas från 25 till 50 kr.

fr. o. m. den 1 juli 1966. Utskottet finner med hänsyn till det anförda ej heller skäl tillstyrka bifall till det i motionerna I:204 och II:263 framförda skrivelseyrkandet i sist berörda hänseende.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:204 av herr Holmberg m. fl. och II:263 av herr Bohman m. fl. om vissa sparstimulerande åtgärder,

2) de likalydande motionerna I:515 av herr Thorsten Larsson m. fl. och II:626 av herr Jonasson om höjning av beloppet för den skattefria kapitalinkomsten,

3) de likalydande motionerna I:527 av herr Harald Petersson m. fl. samt II:603 av herrar Antby och Antonsson om premiering av sparande på särskilt sparkonto och av målinriktat bostadssparande, ävensom

4) motionen II:605 av herr Antonsson m. fl. om stimulans av personligt sparande,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1966

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Tage Johansson, Lundström, Gösta Jacobsson, Wirmark, Erik Filip Petersson, Sundin* och Ottosson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Allard*, Vigelsbo, Asp, Andersson i Essvik, fru Holmqvist*, herrar Enskog, Larsson i Umeå, Lothigius, Wikner* och Börjesson i Falköping.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Gösta Jacobsson*, *Ottosson* och *Lothigius*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:204 av herr Holmberg m. fl. och II:263 av herr Bohman m. fl. — ansett, att utskottet bort

hemställa,

att riksdagen måtte antaga de i motionerna I:204 och II:263 framlagda förslagen till

- a) förordning om bostadssparande,
- b) förordning om utbildningssparande och
- c) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

II) av herrar *Lundström, Gösta Jacobsson, Erik Filip Petersson, Sundin, Ottosson, Vigelsbo, Enskog, Larsson* i Umeå, *Lothigius* och *Börjesson* i Falköping, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande, som börjar på s. 19 med »Utskottet vill» och slutar på s. 20 med »berörda hänseende», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser att obligationslån av det slag som framlagts i de likalydande motionerna I:204 och II:263 skulle ge en angelägen sparstimulans och åstadkomma ett reellt nysparande. Det bör uppdragas åt Kungl. Maj:t att framlägga förslag härom, varvid även frågan om att göra lånet värdesäkert bör övervägas.»

dels ock att utskottet bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I:204 av herr Holmberg m. fl. och II:263 av herr Bohman m. fl. i nu berörda del måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till riksdagen om försäljning av obligationer till allmänheten i enlighet med vad utskottet anfört.

III) av herrar *Lundström, Gösta Jacobsson, Erik Filip Petersson, Sundin, Ottosson, Vigelsbo, Enskog, Larsson* i Umeå, *Lothigius* och *Börjesson* i Falköping, vilka — under åberopande av vad som anförts i de likalydande motionerna I:204 av herr Holmberg m. fl. och II:263 av herr Bohman m. fl. ävensom de likalydande motionerna I:527 av herr Harald Pettersson m. fl. samt II:603 av herrar Antby och Antonsson — ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I:204 av herr Holmberg m. fl. och II:263 av herr Bohman m. fl. ävensom de likalydande motionerna I:527 av herr Harald Pettersson m. fl. samt II:603 av herrar Antby och Antonsson måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till riksdagen i enlighet med vad i motionerna anförts rörande premiering av personligt sparande på särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning samt rörande skattelättnader för bostadssparande.

Särskilt yttrande

av herrar *Lundström, Erik Filip Petersson, Sundin, Vigelsbo, Larsson* i Umeå, *Enskog* och *Börjesson* i Falköping, vilka anfört följande:

Den ständiga penningvärdeförsämringen har en avskräckande effekt på det traditionella banksparandet. I syfte att kompensera för inflationens verkningar på sparandet föreslås i de likalydande motionerna I:515 av herr *Thorsten Larsson* m. fl. och II:626 av herr *Jonasson*, att beloppet för den skattefria kapitalinkomsten skall höjas. Därigenom skulle en sparstimulerande effekt åstadkommas. Vi delar uppfattningen, att sparstimulerande åtgärder bör vidtagas, vilket nämns i reservationen III. I dagens samhälls-ekonomiska situation kan den i ovannämnda motioner föreslagna höjningen av beloppet för den skattefria inkomsten dock ej genomföras, utan vi förutsätter att motionernas syfte kommer att tillgodoses i den utredning, som enligt nämnda reservation bör komma till stånd.

Bilaga 1

Allmänna pensionsfonden: placeringarna efter låntagargrupp 31/12 1961—1965

	Milj. kronor (kontantvärden)					%				
	1961	1962	1963	1964	1965	1961	1962	1963	1964	1965
Statspapper	103,9	175,8	435,3	700,1	979,4	8,7	6,2	9,1	9,6	9,4
Bostadskrediter	605,7	1 276,1	1 977,7	3 021,4	4 245,2	50,9	45,3	41,5	41,5	40,7
Jordbruk	40,0	74,2	165,9	250,1	349,4	3,4	2,6	3,5	3,4	3,3
Kommuner	153,9	342,0	665,4	1 139,5	1 672,6	12,9	12,1	14,0	15,7	16,0
Näringslivet	267,1	869,4	1 312,0	1 820,2	2 566,3	22,5	30,8	27,5	25,0	24,6
Utländska obl.	16,0	25,4	75,4	72,4	64,0	1,4	0,9	1,6	1,0	0,6
Återlån	2,9	55,6	129,3	275,8	564,6	0,2	2,0	2,7	3,8	5,4
Bank- och pgtillgodohavande	0,1	1,9	3,2	1,5	1,4	0,0	0,1	0,1	—	—
Summa	1 189,6	2 820,4	4 764,2	7 281,0	10 442,9	100	100	100	100	100

Bilaga 2

Inlåningsutvecklingen i sparinstitutet i 1953 års penningvärde

Vid slutet av	Affärsbankerna Mkr	Sparbankerna Mkr	Postsparbanken Mkr	Jordbrukskassorna Mkr	Försäkringsbolagen ¹ Mkr	Totalt Mkr
1953	11 839	9 343	2 849	617	7 266	31 914
1954	12 600	9 878	2 992	703	7 833	34 006
1955	12 277	10 268	3 086	765	8 282	34 678
1956	12 235	10 572	3 154	799	8 570	35 330
1957	12 784	10 937	3 267	834	8 872	36 694
1958	13 672	11 259	3 379	848	9 163	38 321
1959	16 188	11 988	3 580	921	9 889	42 566
1960	15 279	12 434	3 865	1 001	10 165	42 744
1961	15 630	12 882	3 970	1 087	10 251	43 820
1962	16 821	13 219	4 109	1 181	10 151	45 481
1963	18 250	13 812	4 344	1 312	—	—
1964	19 590	14 520	4 487	1 529	—	—
1965	19 450	14 993	4 567	1 720	—	—

¹ På grund av ändrat redovisningssystem inom försäkringsbolagen föreligger icke jämförbara resultat från dessa beträffande åren 1963—1965.

Ungdomens lönsparande

	31/12 1963	31/12 1964	31/12 1965	Inne- stående 1/1 -64	Insatt under 1964	Uttaget under 1964	Inne- stående 1/1 -65	Insatt under 1965	Uttaget under 1965	Inne- stående 31/12 1965	Ökning under 1963	Ökning under 1964	Ökning under 1965
	st.	st.	st.	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr
Postbanken	109 802	112 624	102 671	139,8	56,2	56,8	144,5	55,4	63,2	144,1	9,1	4,6	— 0,4
Sparbankerna	51 623	54 165	60 139	66,8	39,5	37,6	71,4	46,9	40,2	82,3	8,1	4,6	10,8
Affärsbankerna	4 195	4 571	5 146	5,9	3,7	2,9	6,9	4,4	3,4	8,3	1,2	1,0	1,4
Centralkassor för jord- brukskredit	523	726	822	0,6	0,3	0,2	0,7	0,4	0,2	1,0	0,1	0,1	0,3
KF:s sparkassa	282	262	226	0,5	0,3	0,2	0,5	0,2	0,3	0,5	0,2	0,1	— 0,0
HSB	35	35	84	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Summa	166 460	172 383	169 088	213,6	100,1	97,9	224,0	107,3	107,2	236,2	18,8	10,4	12,1
Motsvarande belopp utgjorde för år													
1964					100,1			97,9		224,0			10,4
1963					97,7			85,6		213,6			18,8
1962					87,4			71,5		194,9			22,8
1961					78,3			66,4		172,2			18,4
1960					68,1			49,2		153,3			24,6
1959					60,5			41,3		128,9			23,5
1958					52,2			29,3		105,6			26,3
1957					35,6			24,9		79,3			13,4
1956					30,0			20,3		65,9			11,6
1955					25,2			16,7		54,3			9,4
1954					20,7			14,2		44,9			7,5
1953					18,3			9,1		37,4			10,1
1952					16,4			5,0		27,3			12,0
1951					12,6			2,3		15,3			10,5
1950					5,1			0,4		4,8			4,8

Det allmänna lönsparandet

	Antal lönsparare			Sparbelopp (i mkr)									Kr		
	1963	1964	1965	Inne- stående 1/1 -64 (inkl. ränta)	Netto- ökning under 1964 (ins. ./t. utt. exkl. ränta)	Inne- stående 1/1 -65 (inkl. ränta)	Netto- ökning under 1965 (ins. ./t. utt. exkl. ränta)	Inne- stående 31/12 -65 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. under 1963 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. under 1964 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. under 1965 (inkl. ränta)	Konto- behålln. i medel- tal per lönsp. 31/12 1963	Konto- behålln. i medel- tal per lönsp. 31/12 1964	Konto- behålln. i medel- tal per lönsp. 31/12 1965	
Postbanken	89 075	98 864	106 943	126,7	32,4	165,0	24,1	197,7	50,5	38,3	32,7	1 423	1 669	1 849	
Sparbankerna	171 305	174 742	179 427	246,7	65,6	323,9	54,0	395,6	104,3	77,2	71,7	1 440	1 854	2 205	
Affärsbankerna	165 954	180 221	197 891	347,1	35,4	387,0	29,8	435,6	88,2	39,9	48,6	2 092	2 147	2 201	
Centralkassor för jordbruks- kredit	7 164	7 110	6 667	6,9	2,2	9,4	1,3	11,2	3,2	2,5	1,8	962	1 325	1 683	
KF:s sparkassa	1 594	1 495	1 340	1,6	0,4	2,1	0,1	2,3	0,7	0,5	0,2	998	1 393	1 725	
HSB	879	994	1 186	1,4	0,4	1,9	0,3	2,3	0,6	0,5	0,4	1 562	1 898	1 933	
Summa	435 971	463 426	493 454	730,4	136,4	889,3	109,7	1 044,7	247,5	158,9	155,4	1 675	1 919	2 117	

Ungdomens lönsparande

Antal lönsparare

År	Nyttillkomna under året	Avgångna under året	Antal vid slutet av resp. år	Förändring under året
	st.	st.	st.	st.
1950	30 000	2 300	27 700	+ 27 700
1951	18 000	3 700	42 000	+ 14 300
1952	12 000	8 000	46 000	+ 4 000
1953	15 000	9 000	52 000	+ 6 000
1954	19 000	13 700	57 300	+ 5 300
1955	25 000	16 000	66 300	+ 9 000
1956	24 300	15 000	75 600	+ 9 000
1957	31 000	14 200	92 400	+ 16 800
1958	40 200	16 000	116 600	+ 24 000
1959	29 462	19 838	126 100	+ 10 000
1960	34 116	20 956	139 300	+ 13 000
1961	36 821	25 228	151 100	+ 11 500
1962	37 554	22 782	165 900	+ 15 000
1963	26 589	25 991	166 500	+ 600
1964	54 723	48 836	172 400	+ 5 900
1965	55 031	58 345	169 100	- 3 300

Det allmänna lönsparandet

Antal lönsparare

År	Nyttillkomna under året	Avgångna under året	Antal vid slutet av resp. år	Förändring under året
	st.	st.	st.	st.
1962	336 200	—	336 200	+ 336 200
1963	128 150	28 450	436 000	+ 99 700
1964	80 350	52 900	463 450	+ 27 450
1965	82 000	52 000	493 450	+ 30 000